

نقش شبکه‌های اجتماعی علمی در تبادل اطلاعات پژوهشی و آموزش دانشگاهی

سحر رضوی^۱، عباس رفاهی کمساری^۲، امیررضا اصنافی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

sahar0737@gmail.com

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

abbas.refahi.k@gmail.com

^۳ استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

aasnafi@gmail.com

چکیده

در تعاملات علمی محققان و پژوهشگران نیاز دارند تا افراد هم‌دانش خویش را ملاقات کرده و از ایده‌ها و نظرات آنان آگاه شوند، با بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی و عضویت در شبکه‌های اجتماعی علمی علاوه بر حذف محدودیت‌های زمانی و مکانی، امکان ذخیره‌سازی سوابق آن‌ها را برای تعاملات بعدی ممکن می‌گردد. پژوهش حاضر در پی شناسایی میزان حضور و فعالیت اعضای هیئت‌علمی دانشکده‌های دانشگاه کردستان در شبکه اجتماعی ریسرچ گیت صورت گرفته است. برای گردآوری داده‌ها از پروفایل اعضای هیئت‌علمی دانشکده‌ها مندرج در صفحه شخصی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه کردستان استفاده شد و میزان حضور و فعالیت آنان در شبکه اجتماعی ریسرچ گیت با رویکرد علم‌سنجی، استفاده از آلت‌ریکس موردبررسی قرار گرفت. یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر حضور ۵۸/۱۵ درصدی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه کردستان در شبکه‌ی علمی ریسرچ گیت بود که بیشترین میزان حضور را دانشکده کشاورزی و مهندسی دارا بودند و کمترین میزان حضور را هم دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی و همچنین دانشکده‌ی هنر و معماری در شبکه‌های اجتماعی علمی ریسرچ گیت داشته‌اند. در عصر حاضر استفاده کارآمد در مسیر علم و آگاهی با تبادل اطلاعات پژوهشی و بهره‌گیری از ظرفیت آموزشی شبکه‌های اجتماعی ضروری به نظر می‌رسد.

کلمات کلیدی

دانشگاه کردستان، همکاری علمی، شبکه اجتماعی علمی، رسانه‌های اجتماعی

۱- مقدمه

رسانه‌های اجتماعی به نحو چشم‌گیری به یک بستر لاینفک برای ارتباطات اجتماعی در زندگی روزانه بدل شده‌اند [۱۴،۲۱]. به‌طور خاص شبکه‌های اجتماعی پارادایم نوینی را تعریف کرده‌اند که موجب شده است تا ارتباط بین کاربران به پدیده‌ی مورد مطالعه کارشناسان ارتباطات و روانشناسان قرار گیرد [۱۹]. رشد روزافزون این رسانه‌ها، متصدیان امر آموزش را نیز بر آن داشته است تا پژوهش‌های متعددی برای یافتن ظرفیت نهفته رسانه‌های اجتماعی برای فراگیری و آموزش انجام دهند [۷،۲۰،۲۲].

همکاری، سنگ بنای جوامع انسانی است و در بسیاری از موارد این همگرایی و تعامل اجتماعی به سبب رسیدن به چیزی است که به‌تنهایی قابل دستیابی نیست [۱۲]. شبکه‌های اجتماعی علمی یکی از بسترهای مناسب برای همکاری‌های پژوهشی هست، همکاری پژوهشی را اگر گردهمایی دانشمندان و پژوهشگران در رسیدن به هدفی مشترک برای

شبکه‌های اجتماعی را گونه‌ای از رسانه‌های اجتماعی می‌دانند که امکان دستیابی به شکل جدیدی از برقراری ارتباط و به اشتراک‌گذاری اطلاعات را در اینترنت فراهم آورده‌اند. این شبکه‌ها نه تنها تأثیر عمیقی بر جنبه‌های اجتماعی کاربران در جوامع گوناگون گذاشته‌اند، بلکه در زمینه‌های مختلف برای مثال، آموزشی، پزشکی و شغلی دارای کاربردهای فراوانی هستند. افزون بر این در دنیای امروز که ارتباطات موجب اشتراک فکر و تبادل علم می‌شود شبکه‌های اجتماعی را می‌توان از بسترهای مؤثر در تولید علم، اشتراک عقاید، رشد فردی و اجتماعی دانست بنابراین در حال حاضر از شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان قوی‌ترین رسانه‌ی اجتماعی بر خط یاد می‌شود [۵، ص: ۱۷۳]. در عصر حاضر

علمی که به‌وسیله همکاری‌های بین‌المللی منتشر شده‌اند رو به افزایش است تا جایی که از ۸٪ در سال ۱۹۸۸ به ۲۰٪ در سال ۲۰۰۵ رسیده است و انتشارات نویسندگان بیشتر یک موسسه از ۴۰٪ به ۶۱٪ در همان بازه زمانی رشد کرد.

انجمن ملی علوم آمریکا به‌طور مختصر بیان می‌کند که: «پژوهش، فعالیتی به‌طور فزاینده مسترک است» به این معنی که پژوهش مؤثر علمی نیاز به گرد هم آمدن متخصصان، نیازمند فائق آمدن بر موانع نهادها، انضباط‌ها و ملیت‌ها است. برای ساختن یک پروژه علمی، همکاری علمی، باز بودن و سرعت در برقراری ارتباط، به اشتراک‌گذاری و اعتبار دادن به داده‌ها، یافته‌ها و روش‌های تجزیه‌وتحلیل داده‌ها مورد نیاز هستند.

با دسترسی گسترده به فن‌آوری‌های ارتباطات مبتنی بر اینترنت و نسل جدید از همکاری‌های وب بر پایه وب، معمولاً توسط اصطلاح نرم‌افزارهای اجتماعی رده‌بندی می‌شوند. الزامات باز بودن و سرعت را می‌توان به‌طور مؤثر انجام داد. در کنار وبلاگ و ویکی‌پدیا، ابزارهای نرم‌افزارهای اجتماعی شامل سایت‌های شبکه‌های اجتماعی و یک ردیف وسیع از ابزارهای آینده است. ابزارهای نرم‌افزارهای اجتماعی فرصت‌های حمایتی مختلف برای کار پژوهش، اعم از حمایت‌های پژوهشگران فردی برای یافتن راه‌حل‌های ارتباط، هماهنگی و هماهنگ کردن تیم‌ها ارائه می‌دهد؛ بنابراین شبکه‌های اجتماعی پدیده‌ای است که به‌وسیله فناوری‌های اجتماعی می‌تواند از شکل‌گیری تیمی پژوهش در داخل موسسه‌ای یا با سهم شدن خارج از مؤسسه پشتیبانی کند [۸].

سنجش و ارزیابی فعالیت‌های علمی از جمله مهم‌ترین عوامل مؤثر در سیاست‌گذاری علمی است که در گذشته از تحلیل استنادی برای این منظور بکار گرفته می‌شد، اما گسترش وب و ظهور روش‌های نوین ارتباط و اشاعه پژوهش مانند آرشوهای دسترسی باز و مجلات برخط و ابزارهای رسانه‌های اجتماعی، متخصصان علم‌سنجی و سیاست‌گذاران را به این فکر انداخت تا مقیاس‌های گوناگون واقع‌گرایانه‌ای از تأثیر پژوهشی ایجاد کنند؛ زیرا استنادها برای افزایش یافتن، نیاز به زمان دارند و به همین جهت شاخص مناسبی محسوب نمی‌شوند. همچنین استنادها تنها تأثیر استناد کنندگان را ارزیابی می‌کند و از سایر مخاطبان غفلت کرده و در برخی رشته‌ها، به‌خصوص علوم اجتماعی و انسانی، استنادها بیشتر اوقات نارسا و ناکافی است و به‌علاوه تأثیر اجتماعی پژوهش ممکن نیست که از طریق استناد به‌خوبی عنوان شود به نظر می‌آید باید از شاخص دیگری بهره جست [۱].

آلتمتریکس یک روش جدید اندازه‌گیری تأثیر و توزیع پژوهش‌های دانشگاهی است و به‌سرعت، محور تمرکز مباحثه‌ها و جدال‌های شدیدی قرار گرفته است؛ زیرا آلتمتریکس به‌عنوان یک روش سریع و مطلوب و بسیار مرتبط برای ارزیابی شایستگی دریافت کمک‌هزینه و بورسیه‌ها برای اساتید و پرفسورها تبدیل شده است؛ به‌عبارت‌دیگر، آلتمتریکس «انتشار یا نابودی» را به دنیای دیجیتال آورده است. آلتمتریکس به‌طور مشخص به وب اجتماعی نظر دارد و آن را در استخراج اطلاعات برای تحلیل و بررسی پژوهش به کار می‌برد [۶].

در پژوهش حاضر بر آنیم تا با بررسی شبکه علمی و تخصصی ریسرچ گیت به اهداف زیر دست یابیم.

تولید دانش علمی تعبیر کنیم، مشاهده خواهیم کرد که توسعه فناوری‌ها با تضعیف ارتباطات پژوهشی به‌صورت فیزیکی امکان بیشتری را در اختیار پژوهشگران برای تعاملات و همکاری‌های علمی قرار داده است [۱۸].

در تعاملات علمی محققان و پژوهشگران نیاز دارند تا افراد هم‌دانش خویش را ملاقات کرده و از ایده‌ها و نظرات آنان آگاه شوند و این ملاقات اغلب در محیط‌های علمی مانند شرکت در همایش‌هایی که افراد برای ارائه پژوهش‌های خویش در یک محیط علمی گرد هم می‌آیند، میسر می‌گردد. در این گردهمایی‌ها، بی‌شک نمی‌توان با همه به‌گفت‌وگو نشست و یا در صورت گفتگو نام و نشانی آن‌ها را به خاطر سپرد، حال آنکه با بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی و عضویت در شبکه‌های اجتماعی علمی علاوه بر حذف محدودیت‌های زمانی و مکانی، امکان ذخیره‌سازی سوابق آن‌ها را برای تعاملات بعدی ممکن می‌سازد [۱۰، ص: ۲۶]. در دسترس بودن فناوری تلفن همراه نیز روزبه‌روز بر اهمیت آن افزوده و موجب شده است که ابزاری دسترس‌پذیر برای همه، در همه‌جا برای برقرار کردن تعامل اجتماعی باشد. باوجوداینکه فراگیران به‌طور مداوم در حال حرکت هستند با استفاده از فناوری‌های تلفن همراه می‌توانند با اتصال به اینترنت در محیط شبکه‌های اجتماعی به تعامل با دیگران بپردازند [۹، ۱۰، ۱۳].

ارتباطات علمی یکی از انواع ارتباطات اجتماعی است که طی آن، پژوهشگران و دانشمندان حوزه‌های علمی مختلف، پس از تولید آثار علمی، به انتقال آن به سایر پژوهشگران می‌پردازند. موارد کارکردهایی که ارتباطات علمی دارد عبارت است از: تهیه پاسخ برای پرسش‌های معین؛ کمک به دانشمندان برای همگام شدن با پیشرفت‌های جدید در رشته؛ کمک به دانشمندان برای شناخت و فهم یک‌رشته جدید؛ شناخت جریان‌های اصلی در رشته و پی بردن به میزان اهمیت کار خویش؛ بررسی اعتبار اطلاعات با کمک شواهد تکمیلی؛ کسب دیدگاه جدید با وسعت بخشیدن به دامنه علاقه و توجه و دریافت بازخورد درباره آثار علمی خویش. پژوهش‌گران از طریق ارتباطات علمی می‌توانند به تبادل اطلاعات و دانش ضمنی خود با سایر افراد بپردازند.

ازاین‌رو پژوهشگران از رسانه‌های اجتماعی عمومی و علمی مانند شبکه‌های اجتماعی پیوسته، ابزارهای مدیریت مراجع، وبلاگ‌ها و میکروبلاب‌ها، ویکی‌ها و سایر ابزارهای اجتماعی برای معرفی هر چه بیشتر فعالیت‌های خود، شبکه‌سازی و برقراری ارتباط با سایر افراد، همکاری با پژوهشگران دیگر، به اشتراک‌گذاری تولیدات علمی و حتی یافتن فرصت‌های شغلی بهره می‌برند. این رسانه‌ها باهدف تسریع ارتباطات علمی میان افراد شکل گرفته و روند خلق و اشاعه دانش را در جوامع علمی سرعت می‌بخشند [۴]. فرصتی آرمانی را برای پژوهشگران، تا فارغ از ریزش‌های کاذب اطلاعات در موتورهای کلوش یا پایگاه‌های اطلاعاتی، بتوانند آزادانه و مستقیماً با همکاران و سایر پژوهشگران در ارتباط باشند و حتی فضای آزمایشگاهی نه به‌صورت فیزیکی بلکه در قالب دیجیتالی و بدون دیوار داشته باشند [۲].

در دو دهه گذشته افزایش قابل‌توجهی در همکاری‌های علمی مشاهده می‌شود، با همکاری‌های موقتی دانشمندان که در میان گروه‌ها، نهادها، رشته‌ها و کشورها شکل گرفته است، درصد قابل‌توجهی از انتشارات

اشتراک‌گذاری ابزار و ابزارهای ارتباطی رسانه‌های اجتماعی دیگر که به‌طور گسترده توسط پژوهشگران مورد استفاده می‌باشد از مزایای استفاده دانشگاهیان از رسانه‌های اجتماعی است. به‌طور کلی، کاربران از عدم حمایت نهادی برای استفاده از این ابزار شکایت داشته‌اند. پژوهشگران این پژوهش به‌ضرورت تعریف مسئول رسانه‌های اجتماعی در محیط دانشگاه برای راهنمایی استفاده از این ابزار فوق‌العاده مهم اشاره می‌کنند.

هاستین و دیگران (۲۰۱۴) میزان استفاده ۷۱ پژوهشگر حوزه علم‌سنجی از رسانه‌های اجتماعی علمی را مورد مطالعه قرار داده و بیان می‌کنند که ریسرچ گیت پس از لینکدین و آکادمیا، سومین رسانه محبوب از دید این افراد بوده و ۲۱٪ از آن‌ها از ریسرچ گیت برای به اشتراک‌گذاری یافته‌های علمی و تعامل با پژوهشگران دیگر استفاده می‌کنند.

اصنافی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «تأملی بر میزان حضور اعضای هیئت‌علمی دانشگاه شهید بهشتی در شبکه علمی ریسرچ گیت» نمایان ساخت که رشته‌های شیمی، لیزر و پلاسما و فیزیک بیشترین میزان حضور را در شبکه علمی ریسرچ گیت داشته‌اند. این مقاله نشان داد که رشته‌های علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی در شبکه ریسرچ گیت فعالیت جدی ندارند. همچنین اصنافی و دیگران (۱۳۹۴) در پژوهش خود با عنوان حضور پژوهشگران دانشگاه‌های علوم پزشکی، آزاد و دولتی شهر اهواز در شبکه اجتماعی علمی ریسرچ گیت دریافتند که اکثر پژوهشگران سه دانشگاه مهم و عمده شهر اهواز، یعنی علوم پزشکی جندی‌شاپور، شهید چمران و آزاد، در شبکه اجتماعی ریسرچ گیت حضور فعال دارند و آثار خود را با سایر محققان به اشتراک می‌گذارند. این پژوهش مشخص ساخت که پژوهشگران دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات اهواز، بیش‌ترین میزان حضور و فعالیت را در شبکه‌ی اجتماعی علمی ریسرچ گیت داشته‌اند.

یافته‌های پژوهشی دیگر که به‌منظور شناسایی میزان حضور اعضای هیئت‌علمی حوزه علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی انجام گرفت، بیانگر حضور ۱۹/۵۹ درصدی اعضای هیئت‌علمی رشته‌های علوم انسانی بود که بیشترین میزان حضور را دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی با ۳۷/۲۱ درصد و کمترین میزان را هم دانشکده حقوق با ۶/۷۸ درصد در شبکه‌های اجتماعی علمی ریسرچ گیت، مندلی و آکادمیا داشته‌اند. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده حوزه‌ی علوم انسانی در شبکه‌های اجتماعی از حضوری پایین برخوردارند [۳].

۳- روش پژوهش

در پژوهش حاضر که در محدوده زمانی نیمه دوم دی تا نیمه دوم اسفند ۱۳۹۵ انجام گرفت؛ با رویکرد علم‌سنجی و به‌صورت پیمایشی، با استفاده از روش آلت‌متریکس که روشی نوین در حوزه‌ی علم‌سنجی محسوب می‌شود، صورت پذیرفت. داده‌ها با رجوع به صفحه اعضای هیئت‌علمی دانشگاه کردستان و با بررسی اعضای هیئت‌علمی همه دانشکده‌ها و پس‌از آن با جستجوی در شبکه‌های علمی ریسرچ گیت گردآوری گردید. برای محاسبه میزان فعالیت افراد عضو در این شبکه از شاخص‌های میزان استناد، اچ‌ایندکس (بدون خود استنادی) و شاخص آرجی برای سنجش فعالیت اعضا بهره گرفته شد.

۱. شناسایی میزان حضور رشته‌های مختلف با مطالعه موردی رشته‌های ارائه‌شده‌ی دانشگاه کردستان، در شبکه علمی ریسرچ گیت؛
۲. شناسایی عملکرد رشته‌های موجود در دانشگاه کردستان در شبکه علمی ریسرچ گیت بر اساس شاخص‌های تعداد اعضا، تعداد مدارک، نمره آرجی، میزان استناد و تعداد افراد دنبال‌کننده و دنبال‌شونده بر مبنای اهداف ذکر شده،
پژوهش حاضر در نظر دارد به سوالات زیر پاسخ دهد:

۱. وضعیت حضور دانشکده‌های دانشگاه کردستان در شبکه‌ی علمی ریسرچ گیت چگونه است؟
۲. بر اساس شاخص‌های موجود در شبکه‌ی علمی ریسرچ گیت، پژوهشگران فعال دانشگاه کردستان در این شبکه کدام‌اند؟
۳. کدام رشته‌های موجود در دانشگاه‌های کردستان، بیش‌ترین میزان حضور در شبکه علمی ریسرچ گیت را داشته‌اند؟

۲- پیشینه پژوهش

با توجه به اهمیت شبکه‌های اجتماعی در تعاملاتی علمی بین پژوهشگران و دانش‌پژوهان و با استفاده شاخص‌های آلت‌متریکس پژوهش‌هایی در سال‌های گذشته انجام شده است.

نتایج پژوهشی که باهدف نمایاندن به اشتراک‌گذاری دانش برای گسترش درک فراگیران در خارج از کلاس انجام شد با اشاره به لزوم تشکیل گروه‌های اجتماعی و مفید بودن آن‌ها حاکی از آن است که عضویت فراگیران در گروه‌های اجتماعی علاوه بر صرفه‌جویی در زمان، خود به یادگیری و ارتباط بهتر دانشگاهی خواهد انجامید. ارتباطی که در آن دانشجویان با اساتید و دانشجویانی بامهارت بیشتر از خود ایجاد می‌کنند، می‌توانند به مشکلات پژوهشی و حل معادلات پیچیده خود فائق آیند؛ بنابراین سیستم آموزش می‌تواند با بهره‌گیری از این شبکه‌ها در جریان تدریس علاوه بر صرفه‌جویی در وقت فراگیران، آن‌ها را به استفاده صحیح از اینترنت تسهیل کند [۱۷]: پژوهش تیس (۲۰۱۳)، چانگ و پارنز (۲۰۱۵)، آ‌ای و ساما‌کا (۲۰۱۳) نیز نتایج مشابهی را نشان می‌دهد. چن و براینر (۲۰۱۲) در پژوهشی با مطالعه کیفی به بررسی استفاده از رسانه‌های اجتماعی در میان اعضای هیئت‌علمی در رشته مدیریت دولتی در ایالات‌متحده پرداختند و چنین نتیجه گرفتند که درک و یادگیری آموزش غیررسمی با استفاده از رسانه‌های اجتماعی را می‌توان توسط مدرسان تسهیل کرد و این خود می‌تواند موجب غنی شدن بحث‌ها در محیط‌های یادگیری رسمی شده و افزایش تعامل و ارتباطات گسترده‌تر شود، بنابراین رسانه‌های اجتماعی می‌تواند به‌منظور یادگیری رسمی و غیررسمی مورد استفاده قرار گیرد.

نتایج پژوهش جما و آنخل (۲۰۱۳) که به تجزیه و تحلیل ترکیب جمعیتی کاربران دانشگاهی در شبکه‌های اجتماعی پرداخته بودند، نشان می‌دهد که کاربران این شبکه‌های علمی به‌طور عمده استادان و دانشجویان دکتری که اغلب جوان و از رشته‌های علوم اجتماعی و هنر و علوم انسانی هستند و تفاوت جنسیتی هم در استفاده از شبکه‌های اجتماعی وجود ندارد. هدف کاربران به‌طور عمده از استفاده شبکه‌های اجتماعی، تماس با دیگر دانشگاهیان، انتشار نتایج تحقیقات خود و پی‌گیری فعالیت‌های دیگر محققان است. نمایه‌های استنادی، ایجاد سند، چاپ و به

با مشاهده جدول (۲) که به تفکیک رشته‌های هر دانشکده تقسیم‌بندی شده است، می‌توان دریافت؛ که رشته‌های روانشناسی و علوم تربیتی از دانشکده علوم انسانی و اجتماعی حضور چشم‌گیری در شبکه علمی ریسرچ گیت داشته‌اند و برخی از رشته‌های این دانشکده نیز در این شبکه عضویتی نداشته‌اند. دانشکده‌ی کشاورزی بسیار فعال در عرصه تبادل دانش در شبکه علمی ریسرچ گیت وارد شده و یافته‌ها، بیانگر حضور ۷۷ درصدی گروه‌های این دانشکده است. در دانشکده‌ی هنر و معماری از گروه مهندسی شهرسازی حضوری نسبی داشته و گروه‌های دیگر هیچ‌گونه حضوری را در شبکه اجتماعی علمی ریسرچ گیت به ثبت نرسانده‌اند. در دانشکده‌ی ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی همان‌طور که مشاهده می‌شود، گروه زبان و ادبیات انگلیسی در این شبکه حضوری نه‌چندان چشم‌گیر داشته است. تحلیل داده‌ها در دانشکده‌ی علوم پایه نمایانگر حضوری فعال بوده و نمایانگر فعالیت بیش از ۵۰ درصدی گروه‌های این دانشکده است؛ همین نسبت در دانشکده‌ی منابع طبیعی نیز دیده می‌شود، همچنین داده‌ها نشانگر آن است که دانشکده مهندسی پس از دانشکده کشاورزی با میانگین ۷۶ درصد فعالیت از دانشکده‌های فعال در شبکه اجتماعی ریسرچ گیت بوده است.

جدول (۲): میزان حضور گروه‌های آموزشی دانشگاه کردستان در

شبکه اجتماعی علمی ریسرچ گیت

درصد عضویت	ریسرچ گیت	تعداد اعضای هیئت علمی	دانشکده‌ها و رشته‌ها
۱۶/۶۷	۱	۶	مدیریت بازرگانی
۵۰	۶	۱۲	تربیت‌جذبی
۶۶/۶۷	۶	۹	علوم تربیتی
۰	۰	۴	فقه شافعی
۰	۰	۶	حقوق
۰	۰	۴	جامعه‌شناسی
۸۰	۴	۵	روانشناسی
۳۳/۳۳	۱	۳	مشاوره
۵۰	۳	۶	علوم اقتصاد
۲۵	۱	۴	حسابداری
۰	۰	۳	معارف اسلامی
۸۰	۴	۵	اقتصاد کشاورزی
۸۳/۳۳	۱۰	۱۲	زراعت و اصلاح نباتات
۱۰۰	۱۰	۱۰	علوم دامی
۶۲/۵۰	۵	۸	علوم مهندسی آب
۹۰	۹	۱۰	علوم باغبانی
۷۵	۶	۸	گیاه‌پزشکی
۸۷/۵۰	۷	۸	مهندسی بیوسستم
۴۰	۲	۵	مهندسی خاک
۰	۰	۵	مهندسی معماری
۵۰	۲	۴	مهندسی شهرسازی
۰	۰	۲	موسیقی
۰	۰	۸	زبان و ادبیات فارسی
۳۳/۳۳	۴	۱۲	زبان و ادبیات انگلیسی و زبان‌شناسی
۰	۰	۹	زبان و ادبیات عرب

در جستجوها از نوشتار اسامی در آدرس ایمیل‌ها و کتابشناسی آثار اعضای هیئت علمی استفاده شده و در صورت موجود نبودن این اسامی، به جستجوی رایج‌ترین سبک نوشتاری نام موردنظر پرداخته شد. در تمامی موارد توجه به این مسئله معطوف بود که اسامی مشابه را با استفاده از نام رشته، نام دانشگاه یا مطابقت تصویر پروفایل دانشگاهی با پروفایل مندرج در شبکه اجتماعی علمی ریسرچ گیت استخراج شود و در صورتی که پروفایلی فاقد این اطلاعات بود از ذکر آن خودداری شد.

۴- یافته‌ها

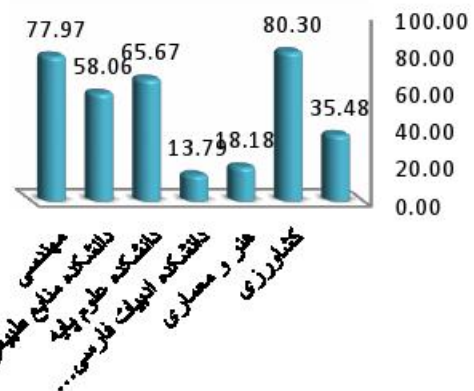
داده‌های جدول (۱) بیانگر میزان حضور ۵۸/۱۵ درصدی دانشکده‌های دانشگاه کردستان در شبکه علمی ریسرچ گیت هست که از این میان دانشکده کشاورزی این دانشگاه با ۸۰/۳۰ درصد حضور، حائز بیشترین میزان حضور در شبکه علمی ریسرچ گیت بوده و دانشکده‌های مهندسی، علوم پایه، منابع طبیعی، علوم انسانی و اجتماعی، هنر و معماری به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی با ۱۳/۷۹ درصد حضور، کمترین میزان حضور را داشته است.

جدول (۱): میزان حضور دانشکده‌های دانشگاه کردستان در شبکه

اجتماعی علمی ریسرچ گیت

دانشکده‌ها	تعداد اعضای هیئت علمی	ریسرچ گیت	نسبت عضویت هر دانشکده یا توده به میزان اعضای هیئت علمی
علوم انسانی و اجتماعی	۶۲	۲۲	۳۵/۴۸
کشاورزی	۶۶	۵۳	۸۰/۳۰
هنر و معماری	۱۱	۲	۱۸/۱۸
ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی	۲۹	۴	۱۳/۷۹
علوم پایه	۶۷	۴۴	۶۵/۶۷
منابع طبیعی	۳۱	۱۸	۵۸/۰۶
مهندسی	۵۹	۴۶	۷۷/۹۷
جمع	۳۲۵	۱۸۹	۵۸/۱۵

کنید.

شکل (۱): میزان حضور اعضای هیئت علمی دانشگاه کردستان در شبکه علمی ریسرچ گیت

ردیف	نام محقق	تعداد	رتبه	رتبه	رتبه	رتبه
۳	کیومرث حبیبی	۵۴۰	۲۰	۱۹	۶۰۹۱	۳
۳	هوشمند علیزاده	۷۸۹	۴۲	۳۱	۱۰۰۲۸	۳
فهرست اساتید						
دانشگاه تبریز						
۲	یادگار کریمی	۱۷۹	۲۰	۱۰	۶۰۳	۲
علوم پایه						
۱۴	شمس الدین احمدی	۲۳۶	۵۱۰	۱۰۷	۳۰۶۵	۱۴
۲۶	رحمان حلاج	۳۶۳۴	۲۰۷۷	۱۳۱	۳۳۰۴۲	۲۶
۱۰	غلامرضا خیاطیان	۳۹۳۰	۴۸۸	۹۹	۲۷۰۱۸	۱۰
۲۸	عبدالله سلیمی	۷۴۱۲	۴۷۶۹	۱۲۲	۴۰۰۸۹	۲۸
۲۰	رحمت صادقی	۴۶۵۸	۱۶۴۷	۱۲۴	۳۷۰۷۳	۲۰
۸	خالد سعیدی	۱۴۰۰	۲۹۰	۷۸	۳۲۰۳۹	۸
۱۴	مسعود قطبی	۱۳۷۱	۶۸۱	۵۸	۲۷۰۲۶	۱۴
۱۷	کیومرث کریمی	۱۶۹۲	۱۱۲۸	۱۳۴	۲۴۰۰۵	۱۷
۳	نقی شعبانیان	۱۷۰۹	۲۸	۱۶	۱۹۰۲۵	۳
۳	جمال امان الهی	۸۶۸	۵۴	۱۴	۱۶۰۱۸	۳
۸	فرشید قربانی	۴۰۶۷	۵۷۸	۱۵۵	۲۰۰۲۴	۸
۶	هیمن شهبانی	۳۲۷۳	۱۴۸	۱۴۲	۱۶۰۸۴	۶
۶	سید علی جوهری	۸۳۸۸	۳۱۱	۲۳۶	۲۲۰۸۰	۶
۹	قیاد شقیعی	۳۰۱۴	۲۸۴	۱۵۹	۲۰۰۴۷	۹
۲۰	حسن بیورقانی	۹۵۲۳	۱۵۹۲	۲۶۴	۳۱۰۱۱	۲۰
۶	طهماسب حتمی	۹۳۹	۲۳۷	۵۳	۲۱۰۹۴	۶
۷	فردین احمدی زر	۱۶۸۵	۲۰۷	۷۹	۲۱۰۱	۷
۴	آزاد یزدانی	۱۶۴۰	۷۱	۶۱	۱۹۰۴۵	۴
۷	پرهام مرادی دولت آبادی	۳۲۷۱	۲۰۵	۱۰۱	۲۰۰۳۴	۷

۵- نتیجه گیری

حضور در شبکه‌های اجتماعی علمی از آن رو که پژوهشگران را با انبوهی از ایده‌ها و برون داده‌ها آشنا کرده و تبادل اطلاعات را نیز به سهولت امکان‌پذیر می‌سازد، عرصه‌ی پهنای پهنای که روزبه‌روز بر وسعت آن افزوده می‌شود و شاید چشم‌اندازی از آینده پژوهش و آموزش باشد، نیازمند توجه بیشتری از سوی جامعه دانشگاهی و علمی کشور است. یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر حضور ۵۸/۱۵ درصدی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه کردستان در شبکه‌ی علمی ریسرچ گیت بود که بیشترین میزان حضور را دانشکده کشاورزی و پس از آن مهندسی دارا بودند و کمترین میزان حضور را هم دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی و همچنین دانشکده هنر و معماری در شبکه‌های اجتماعی علمی ریسرچ گیت داشته‌اند. با توجه به نتایج به دست آمده حوزه‌ی علوم انسانی و هنر در شبکه‌های اجتماعی از حضوری پایین برخوردار است. یافته‌های پژوهش مؤید پژوهش‌های اصنافی (۱۳۹۴) و رفاهی کمساری، رضوی و

دانشگاه	مهندسی	علوم پایه	علوم زمین
۶۶/۶۷	۲	۳	۲
۷۵	۳	۴	۳
۵۷/۸۹	۱۱	۱۹	۱۱
۷۱/۴۳	۵	۷	۵
۷۵	۱۵	۲۰	۱۵
۵۷/۱۴	۸	۱۴	۸
۵۵/۵۶	۵	۹	۵
۸۰	۴	۵	۴
۵۰	۲	۴	۲
۵۰	۲	۴	۲
۵۰	۳	۶	۳
۶۶/۶۷	۲	۳	۲
۹۳/۷۵	۱۵	۱۶	۱۵
۱۰۰	۳	۳	۳
۷۰	۷	۱۰	۷
۶۱/۵۴	۸	۱۳	۸
۷۵	۳	۴	۳
۶۰	۳	۵	۳
۵۰/۸۷	۷	۸	۷

نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد، بالاترین درصد فعالیت در شبکه‌ی اجتماعی علمی ریسرچ گیت به فعالیت علمی عبدالله سلیمی با توجه به شاخص آرچی و همچنین شاخص استناد و اچ ایندکس مربوط می‌شود.

جدول (۳): هیئت‌علمی فعال در شبکه‌ی علمی ریسرچ گیت به تفکیک دانشکده

دانشکده	پژوهشگر	ریسرچ گیت				
		Reads	Citations	Followers	Following	IG
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی	فخرالدین معروفی نقدهی	۴۲۹	۱۲	۲۴	۶۸	۱۲۰۲۴
	رحمان رحیمی	۶۱۰۶	۳۲۲	۱۰۷	۹۱	۱۷۰۲۷
	داریوش شیخ الاسلامی وطنی	۱۲۹۱	۷۰	۱۵	۲	۱۲۰۵۵
	سردار محمدی	۷۶۱۹	۲۶	۸۳	۱۰۳	
	بهمن بهرام نژاد	۱۷۲۲	۲۶۱	۴۲	۲	۲۰۰۴۹
	غلامرضا حیدری	۸۳۹۹	۲۴۵	۳۵	۱۳۳	۱۶۰۳۳
کشورزی	یوسف سهرابی	۱۵۱۴۳	۴۶۵	۸۸	۳۳	۱۸۰۸۲
	محمد مجدی	۲۵۲۰	۱۴۰	۱۹۹	۱۵۰	۱۸۰۹۷
	قربانعلی صادقی	۳۱۰۲	۱۷۵	۶۶	۲۹	۲۱۰۴۲
	جعفر عبدالله زاده	۳۱۰۳	۳۶۲	۱۵۲	۲۸۷	۱۹۰۵۵
	کاوه ملازاده	۶۶۲۳	۳۱۶	۲۱۴	۱۲۷	۲۴۰۹۳
	قادر میرزاقادری	۴۱۴۱	۱۲۰	۱۰۱	۱۴۱	۲۱۰۳۱

- [9] Chen, B. & Bryer, T. (2012). Investigating instructional strategies for using social media in formal and informal learning. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 13(1), 87-104.
- [10] Chin, A. & Zhang, D. (2014). *Mobile social networking: An innovative approach*. New York: Springer.
- [11] Chung, K. S. K. & Paredes, W. C. (2015). Towards a Social Networks Model for Online Learning & Performance. *Educational Technology & Society*, 18(3), 240-253.
- [12] Corten, R. Rosenkranz, S. Buskens, V. & Cook, K. S. (2016). Reputation Effects in Social Networks Do Not Promote Cooperation: An Experimental Test of the Raub & Weesie Model. *PLoS one*, 11(7), e0155703.
- [13] Dabbagh, N. & Kitsantas, A. (2012). Personal Learning Environments, social media, and self-regulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning. *The Internet and higher education*, 15(1), 3-8.
- [14] Elovici, Y. Fire, M. Herzberg, A. & Shulman, H. (2014). Ethical considerations when employing fake identities in online social networks for research. *Science and engineering ethics*, 20(4), 1027-1043.
- [15] Gemma, N. Borrego, Á. (2013). Use of social networks for academic purposes: a case study. *The Electronic Library*. 31(6):781-791. <http://dx.doi.org/10.1108/EL-03-2012-0031>(Retrieved 2 January 2017)
- [16] Haustein S, Isabella P, Peters, Bar-Ilan J, Priem J, HadasShema, and Terliesner j. (2014). Coverage and adoption of Altmetrics sources in the bibliometric community. *Scientometrics*. 101(2): 1145-1163.
- [17] Jabr, Naeema H. (2011). Social Networking as a Tool for Extending Academic Learning and Communication. *International Journal of Business & Social Science*. 2(12):93-102.
- [18] Li, L. Catalá-López, F. Alonso-Arroyo, A. Tian, J. Alexandre-Benavent, R. Pieper, D. ... & Yang, K. (2016). The Global Research Collaboration of Network Meta-Analysis: A Social Network Analysis. *PLoS one*, 11(9), e0163239.
- [19] Lin, K. Y. & Lu, H. P. (2011). Why people use social networking sites: An empirical study integrating network externalities and motivation theory. *Computers in Human Behavior*, 27(3), 1152-1161.
- [20] Norman, H. Din, R. Nordin, N. & Ryberg, T. (2014). A review on the use and perceived effects of mobile blogs on learning in higher educational settings. *Asian Social Science*, 10(1), 209-222.
- [21] Siemens, G. & Weller, M. (2011). Higher education and the promises and perils of social network. *Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento (RUSC)*, 8(1), 164-170.
- [22] Tess, P. A. (2013). The role of social media in higher education classes (real and virtual)—A literature review. *Computers in Human Behavior*, 29(5), A60-A68.

اصنافی (۱۳۹۵) مبنی بر حضور منفعل و کم‌رنگ حوزه علوم انسانی در شبکه‌های اجتماعی علمی است. که این امر می‌تواند ناشی از ناآگاهی از امکانات این شبکه‌ها برای تبادل و آموزش باشد و ناآشنایی با زبان انگلیسی و مبتنی بر ذوق و دانش کلاسیک بودن این رشته‌ها نیاز و انگیزه برقراری ارتباط و آگاهی از مباحث جدید را کاهش می‌دهد.

در عصر حاضر که شبکه‌های اجتماعی روزبه‌روز افزون‌تر و متنوع‌تر می‌شوند، استفاده کارآمد در مسیر علم و آگاهی با تبادل اطلاعات پژوهشی و بهره‌گیری از ظرفیت آموزشی این شبکه‌ها ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به فضای کاملاً علمی پژوهشی شبکه اجتماعی علمی ریسرچ گیت که اعضای آن لزوماً دانشگاهی هستند، حضور در این شبکه می‌تواند علاوه بر به نمایش گذاردن اطلاعات علمی و پژوهشی کشور، اساتید جامعه دانشگاهی کشور را با برون داده‌های علمی و پژوهشی در گستره جهانی آشنا سازد و زمینه‌ی مشارکت در تولید دانش بین‌المللی را فراهم آورد؛ علاوه بر آن با ورود به آموزش به‌صرفه‌جویی وقت و ارتقای علمی فراگیران دانشگاهی بیانجامد. از این رو ضروری به نظر می‌رسد که برنامه‌ریزان امور پژوهش و آموزش دانشگاهی کشور به این مهم توجه کرده و برای ورود به تبادل دانش جهانی و تسهیل آموزش دانشگاهی باهدف دستیابی به ارتقای کیفیت آموزش و پژوهش، به برنامه‌ریزی بپردازند.

مراجع

- [۱] اسدی، حمیده؛ نقشینه، نادر؛ نظری، مریم (۱۳۹۴). بررسی شبکه‌های اجتماعی علمی به‌عنوان ابزاری جایگزین یا مکمل در ارزیابی پژوهشگران ایرانی. *پژوهش‌نامه علم‌سنجی*، (۲)، ۷۱-۸۴.
- [۲] اصنافی، امیررضا (۱۳۹۴). تأملی بر میزان حضور اعضای هیئت‌علمی دانشگاه شهید بهشتی در شبکه علمی ریسرچ گیت. *تعامل انسان و اطلاعات*، ۲(۳)، ۶۱-۷۰.
- [۳] رفاهی کُمساری، عباس؛ رضوی، سحر؛ اصنافی، امیررضا (۱۳۹۵). تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی علمی در مدیریت دانش و گردش اطلاعات، ارائه‌شده در نهمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت دانش، تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- [۴] عرفان منش، محمدمبین؛ اصنافی، امیررضا؛ ارشدی، هما (۱۳۹۴). دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی کشور در ریسرچ گیت: مطالعه آلت‌متریکس. *فصلنامه دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات)*، (۳۰)، ۵۹-۷۲.
- [۵] نوکاربیزی، محسن؛ نارمنجی، مهدی (۱۳۹۱). آشنایی با اطلاعات و ارتباطات، تهران: سمت.
- [۶] نویدی، فاطمه؛ منصوریان، یزدان (۱۳۹۴). درآمدی بر آلت‌متریکس: مقیاس‌های جایگزین برای بررسی تأثیر پژوهش با تأکید بر وب اجتماعی. *پژوهش‌نامه علم‌سنجی*، (۱)، ۱-۲۰.
- [7] Ally, M. & Samaka, M. (2013). Open education resources and mobile technology to narrow the learning divide. *The international review of research in open and distributed learning*, 14(2), 14-27.
- [8] Bullinger, A C; Hallerstedde, S H. Renken, U; Soeldner, Jens-H; and Moeslein, K M. (2010). Towards Research Collaboration – a Taxonomy of Social Research Network Sites. In *AMCIS 2010 Proceedings*. 92. <http://aisel.aisnet.org/amcis2010/92>(Retrieved 20 december 2016)